

Област Видин

▶ Население (2016)	90 051
▶ Територия (кв.км)	3032,9
▶ Брой на населените места	143
▶ Дял на населението в градовете (%)	64,0

Общ преглед

Видин е сред областите с най-нисък вътрешен продукт на глава от населението и е областта с най-ниски заплати. Тези показатели предопределят и сравнително високите дялове на населението, живеещо с материални лишения, и на това, живеещо в бедност, като бедните достигат близо 50% от населението. На пазара на труда тенденцията на ръст на заетостта от последните години бележи обрат през 2016 г., а безработицата остава над двойно по-висока от средната за страната. Инвестиционната активност в областта също остава сравнително ниска, макар и да бележи подобрене. Усреднените ставки на разглежданите местни данъци и такси в

общините от областта поставят Видин сред областите с най-ниска данъчна тежест. Видин затвърждава позицията си на областта с най-малко жители и е втората област с най-бързо застаряващо население. Образованието в областта показва някои положителни тенденции. Недостигът на лекари специалисти и ограничената леглова база предопределят ниския брой на преминалите за лечение болни. Разкриваемостта на престъпленията в областта рязко се повишава, а сравнително ниската натовареност на съдиите води до по-бързо правораздаване. Театрите и музеите в областта продължават да привличат значителен брой посетители.

ИКОНОМИЧЕСКО РАЗВИТИЕ

Слабо Незадоволително Средно Добро Много добро

Доходи и условия на живот

Пазар на труда

Инвестиции

Инфраструктура

Данъци и такси

Администрация

СОЦИАЛНО РАЗВИТИЕ

Слабо Незадоволително Средно Добро Много добро

Демография

Образование

Здравеопазване

Сигурност и правосъдие

Околна среда

Култура

ИКОНОМИЧЕСКО РАЗВИТИЕ ●●

Доходи и условия на живот ●

Видин е сред областите с най-лошо благосъстояние на населението. Въпреки ниската база БВП на глава от населението расте двойно по-бавно от средния за страната, като през 2015 г. достига 6258 лв./човек при 12 339 лв./човек в страната. Работната заплата също нараства по-бавно и през 2015 г. Видин отново е областта с най-ниска средна годишна брутна заплата от 7011 лв. при 10 535 лв. за страната.

През 2016 г. средногодишният доход на лице от домакинството намалява за втора поредна година, като достига 3428 лв. при 5167 лв. за страната.

Тези показатели предопределят и сравнително високите дялове на населението, живеещо с материални лишения, и на това, живеещо в бедност. През 2015 г. относителният дял на местното население, живеещо под линията на бедността за страната, се увеличава и достига близо половината от населението, изпреварвайки стойностите на областите Кърджали и Пазарджик и поставяйки Видин в дъното на класацията.

Пазар на труда ●●●

През 2016 г. икономическата активност в област Видин за първи път намалява след петгодишен период на растеж, през който дори изпреварва средните стойности за страната. Работната сила е 68,2% от населението при 68,7% за страната, но за разлика от тенденцията в останалите области намаляващата икономическа активност е съпътствана от значително свиване на заетостта. През 2016 г. коефициентът на заетост в областта е 57,0% при 63,4% за страната. Все пак заетостта в областта се задържа на по-високо ниво в сравнение с тази преди и по време на кризата. Безработицата намалява, но все още остава висока – с коефициент от 16,4% област Видин е с третата най-висока безработица в страната след областите Шумен и Силистра и с два пъти по-висока от средните стойности за страната (7,7%).

Образователната структура на населението на възраст 25–64 години в областта за 2016 г. показва, че делът на хората с основно и по-ниско образование намалява още и е третият най-нисък в страната (след столицата и област Габрово).

Инвестиции ●●

Изоставащото икономическо развитие на областта отразява слабо представянето на Видин в тази категория. Броят на предприятията спрямо населението в областта остава един от най-ниските през 2015 г. Разходите за придобиване на ДМА на човек от населението се увеличават значително, но продължават да са сравнително ниски. Подобна картина се наблюдава и по отношение на чуждите инвестиции – през 2015 г. те се повишават до 864 евро/човек, но разликата със средните за страната стойности е четирикратна.

Към 30 юни 2017 г. по оперативните програми в областта са усвоени 102 млн. лв., или 1129 лв./човек, което отново ос-

тава под средните за страната стойности (1344 лв./човек). В рамките на областта най-много са изплатените европейски средства на човек в община Видин (1400 лв.), а най-малко – в община Грамада (96 лв.), която до началото на новия програмен период е единствената българска община без разплащания по оперативните програми.

Инфраструктура ●●●●

Гъстотата на пътната мрежа в областта продължава да е по-висока от средната в страната, но разположението на Видин в периферията на страната определя значително по-ниския дял на автомагистралите и първокласните пътища на територията ѝ – 12% при близо 19% за страната. Това обяснява и по-ниското качество на пътищата. През 2016 г. делът на пътната настилка в добро състояние в областта се повишава, но остава под средните стойности за страната – 40% в областта при 42% в страната.

Достъпът до интернет, както и използването му през 2016 г. в областта също се повишават и вече изпреварват средните за страната стойности.

% Данъци и такси ●●●●●

Усреднените ставки на разглежданите местни данъци и такси в общините от областта поставят Видин сред областите с най-ниска данъчна тежест. Нещо повече – само една община в областта е увеличавала данък през 2017 г. за разлика от по-масовите увеличения на местните данъци и такси в страната. Областта се отличава с най-ниския среден размер на патентния данък за търговия на дребно (близо три пъти по-нисък от този в страната) основно заради значително по-ниски от средните за страната нива в общините Макреш и Димово. Най-нисък е и размерът на данъка върху таксиметровия превоз на пътници.

Администрация ●●

Въпреки че оценките на администрацията за развитието на електронното управление и предоставянето на услуги на „едно гише“ в общините от област Видин се повишават през 2017 г., те остават по-ниски от средните нива за страната.

Подобна картина се наблюдават и по отношение на прозрачността на администрацията. Средният рейтинг в областта се повишава до 50,6%, но остава далеч под средния за страната (59,0%).

Видин е и сред областите с най-малък дял на територията, покрита от кадастъра. През 2016 г. той остава 8% при 23% за страната. Само в четири общини от областта някаква част от територията е включена в кадастралната карта (Видин, Брегово, Кула и Ново село), докато в останалите седем делът е 0%.

СОЦИАЛНО РАЗВИТИЕ ●●●

Демография ●

Индикаторите за демографско развитие поставят Видин на последното място сред българските области в тази категория.

Видин затвърждава позицията си на областта с най-малко жители и е втората област с най-бързо застаряващо население (след област Смолян). Естественят прираст продължава да намалява с бързи темпове и през 2016 г. е близо три пъти по-нисък от средния: -17‰ при -6‰ в страната. За бързото обезлюдяване на областта влияние оказва и значителното изселване от областта. През 2016 г. коефициентът на механичен прираст намалява до близо -10‰.

Въпреки че все по-голяма част от населението на областта живее в градовете подобно на тенденцията в страната, все още делът на градското население е сравнително нисък – 64,0% при 73,3% за страната. Това определя и относително ниската гъстота на населението в областта.

Образование ●●●

През 2016 г. Видин остава сред областите с най-нисък коефициент на записване в V–VII клас (75,6% при 78,2% за страната), а по последни данни за 2015 г. – и с най-висок дял на отпадналите от основното и средното образование (3,79% при 2,86% за страната).

Положителни тенденции се наблюдават както при броя на преподавателите, така и при резултатите на матурите в областта. През 2016 г. областта успява да привлече нови преподаватели в основното и средното образование и броят им достига 85 на 1000 ученици при 75 на 1000 ученици за страната. Резултатите от матурите за 2017 г. пък показват, че учениците в областта са оценени по-високо на матурата по БЕЛ в сравнение със средните за страната оценки. В допълнение делът на слабите оценки в областта също намалява и продължава да е значително по-нисък от средното ниво за страната.

Здравеопазване ●●●

В унисон с бързото застаряване на населението и с факта, че пенсионерите са здравноосигурени, делът на здравноосигурените лица в област Видин продължава да расте и през 2016 г. стойността му отново е над средната за страната – 92% при 88% за страната.

Броят на общопрактикуващите лекари спрямо населението в областта е по-висок от средния за страната, но липсата на лекари от водещите специалности продължава да е проблем и през 2016 г. Броят на леглата в местните болници също е по-нисък от средния за страната – 4,1 легла на 1000 души в МБАЛ при 5,1 на 1000 души за страната. Недостигът

на специалисти и сравнително малкото болнични легла резултат и в относително ниския брой на преминалите за лечение болни. През 2016 г. в МБАЛ са лекувани 169 на 1000 души при 235 на 1000 души средно за страната.

Сигурност и правосъдие ●●●

В 3-месечен срок приключват 95% от наказателните дела в област Видин при 89% средно за страната, което вероятно е следствие на традиционно ниската натовареност на местните съдии и през 2016 г. Един наказателен съдия в окръжния съд разглежда средно по 6,5 дела на месец, докато в страната разгледаните дела достигат 9,4 месечно на съдия. В област Видин за втора поредна година относителният брой на регистрираните престъпления срещу личността и собствеността е по-висок от средния за страната – 13,1 на 1000 души от населението при 12,6 на 1000 души в страната. Същевременно разкриваемостта в областта рязко се повишава през 2016 г. и достига над 57% при 48% в страната.

Околна среда ●●●

До 2014 г. Видин е единствената област без пречиствателна станция за отпадъчни води. След спиране на започналото изграждане на първата станция в областта заради съмнения за злоупотреби през 2017 г. процедурата е подновена.

Сравнително ниската степен на урбанизация в областта определя и ниския дял на населението в селища с обществена канализация – 57% при 76% за страната. Обемът на образуваните битови отпадъци в областта остава относително нисък – 250 кг/човек годишно при 422 кг/човек за страната.

Област Видин се характеризира и с относително чист въздух. През 2015 г. за трета поредна година емисиите на въглероден диоксид са 142,9 т/кв.км, или двойно по-ниски от средните за страната стойности.

Култура ●●●

Театрите и музеите в областта продължават да привличат значителен брой посетители. През 2016 г. посещенията в театрите се повишават до 484 на 1000 души при 322 на 1000 души в страната, а в музеите достигат 1692 на 1000 души при 734 на 1000 души за страната.

От 2014 г. в областта има кино. През 2016 г. посещенията в киното в областта са 32 000, или 358 на 1000 души при 778 на 1000 души за страната.

Ключови показатели за област Видин

Индикатори на икономическото развитие	2011	2012	2013	2014	2015	2016
БВП на глава от населението (лв., текущи цени)	5546	5640	5916	6066	6258	n.a.
Средногодишен доход на лице от домакинството (лв.)	3052	3615	3614	4383	3677	3428
Средна годишна брутна заплата на нает (лв.)	5532	5855	6195	6663	7011	n.a.
Относителен дял на бедните спрямо линията на бедност за страната (%)	42,1	39,1	38,1	43,6	48,2	n.a.
Коефициент на икономическа активност на населението на 15–64 години (%)	62,5	63,2	67,5	71,0	72,3	68,2
Коефициент на заетост на населението на 15–64 години (%)	50,0	52,2	55,6	55,3	58,8	57,0
Коефициент на безработица на населението на 15–64 години (%)	19,8	17,4	17,7	22,2	18,8	16,4
Дял на населението с висше образование на 25–64 години (%)	18,1	15,7	14,6	17,2	21,5	18,5
Брой на нефинансовите предприятия на 1000 души от населението	32	32	32	32	34	n.a.
Разходи за придобиване на дълготрайни материални активи (лв./човек)	874	1 156	692	925	1756	n.a.
Чуждестранни преки инвестиции в предприятията от нефинансовия сектор с натрупване (евро/човек)	329	622	615	547	864	n.a.
Дял на домакинствата с достъп до интернет (%)	46,6	33,7	44,0	45,4	48,0	67,8
Дял на пътната настилка в добро състояние (%)	30,0	29,4	32,3	34,2	32,3	40,2
Покритие на кадастъра (%)	2,1	2,1	2,1	2,1	8,2	8,2

Индикатори на социалното развитие	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Коефициент на естествен прираст на населението (‰)	-15,2	-16,0	-14,3	-15,2	-16,7	-16,9
Коефициент на механичен прираст на населението (‰)	-1,9	-3,8	-7,1	-7,0	-6,3	-9,5
Среден успех от матурите по БЕЛ	4,48	4,14	4,23	4,24	4,22	4,20
Процент оценки на матурите по БЕЛ под „среден“ 3,00	1,94	8,32	4,83	3,67	6,09	6,04
Нетен коефициент на записване на населението в V–VIII клас (%)	80,4	80,0	79,2	78,4	77,9	75,6
Дял на здравноосигурените лица (%)	89,8	89,1	88,4	89,8	91,5	91,7
Преминали болни за лечение в МБАЛ на 1000 души от населението	150,2	148,4	161,6	166,3	168,3	169,4
Регистрирани престъпления срещу личността и собствеността на 1000 души	15,1	13,9	14,5	13,8	14,4	13,1
Разкрити престъпления срещу личността и собствеността от регистрираните през годината (%)	42,2	35,5	34,5	36,1	38,1	57,4
Дял на висшите наказателни дела (%)	10,5	10,0	10,0	13,1	7,9	9,0
Дял на населението с достъп до канализация, свързано с пречиствателни станции за отпадъчни води (%)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,5	n.a.
Емисии на въглероден диоксид в атмосферата (тонове вредни емисии/кв.км)	231,7	245,5	142,9	142,9	142,9	n.a.
Посещения в кината на 1000 души от населението	0	0	0	138	373	358
Посещения в театрите на 1000 души от населението	257	280	336	342	382	484